

Sanja Kovačević
Knjižnica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
skovace@ffzg.hr

ISSN 1845-2434
[CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Informacijska pismenost : kako razlikovati činjenice od zabluda / Sara Armstrong i Pamela Brunskill ; preveo s engleskoga Dubravko Galić. Zagreb : Naklada Kосinj, 2020.

ISBN 9789536097227

Prikaz

Naslovnica preuzeta s mrežne stranice [nakladnika](http://nakladnika.hr)

Informacijska pismenost pojam je s kojim se stručnjaci u području informacijskih znanosti susreću u svom obrazovanju i radu vrlo rano, bez obzira na generaciju kojoj pripadaju. Danas, u već poodmaklom 21. stoljeću, suočeni su s novim skupovima znanja i vještina potrebnima u suvremenom društvu, u kojemu je informacijska pismenost postala temeljni oblik suvremene pismenosti koja objedinjuje brojne vještine i oblike ostalih vrsta pismenosti. I samo se poimanje informacije razvijalo i dobilo šire razmjere, a količina informacija neprekidno raste. Svakodnevno se preko brojnih izvora i uređaja razmjenjuje ogromna količina informacija, a tehnologija koja je osnova za njihovo objavljivanje, pohranu i širenje, ubrzano se razvija i donosi nove izazove.

Sara Armstrong i Pamela Brunskill, stručnjakinje s dugogodišnjim iskustvom u području obrazovanja, posvećene radu na informacijskoj pismenosti u sklopu obrazovnih kurikula i projekata u SAD-u, izradile su ovaj priručnik kao pomoć obrazovnim radnicima, nastavnicima, mentorima i pripravnicima, svima koji na bilo koji način sudjeluju u obrazovnim procesima, ali i zainteresiranoj stručnoj i široj javnosti. Izvorno je izdanje objavljeno u SAD-u 2018. godine (Shell Education Inc.), a izdanje na hrvatskom jeziku objavila je Naklada Kосinј 2020. godine u prijevodu Dubravka Galića.

U uvodnom dijelu autorice predstavljaju sadržaj i strukturu priručnika, koji se sastoji od triju cjelina s temom pronalaženja, analize i primjene informacija. Tematske su cjeline podijeljene na više poglavlja koja nastavnike vode kroz lekcije i aktivnosti koje potiču kritičko mišljenje, a sadržani su i dodatni materijali za daljnji rad s učenicima.

Prva cjelina, *Pronalaženje informacija*, daje uvod u pojmove informacijske i digitalne pismenosti te u povijest digitalnih informacija i komunikacije zato da bi se osvijestila nužnost utvrđivanja autorstva i porijekla informacija te posljedice objavljivanja lažnih informacija. Na kraju svakog poglavlja navedene su praktične aktivnosti, poput izrade vremenske crte komunikacije, usporedbe informacija nekada i sada te projektnog zadatka o ulogama i zadaćama školske i narodne knjižnice, koje se nalaze u prvom poglavlju. Drugo je poglavlje posvećeno tehnikama i strategijama pretraživanja i u njemu se, uz niz savjeta, objašnjava napredno pretraživanje, navode preglednici sigurni za djecu te izvori za pretraživanje specifičnih područja.

Druga i najopsežnija tematska cjelina, *Analiza informacija*, sastoji se od pet poglavlja, a predstavljene su i dvije strategije za postavljanje pitanja – projektно učenje i Bloomova taksonomija, uz razrađene aktivnosti za praktični rad. Poglavlje pod nazivom *Vizualno razmišljanje* bavi se objašnjavanjem pojma vizualne pismenosti i uključuje pet aktivnosti koje su vezane uz kritičko vrednovanje vizualnih informacija (brojevni prikazi, reklame, videosnimke i sl.). U poglavlju *Organizacija informacija* naglasak je na organiziranju informacija u vizualnom obliku (crteži, slike, dijagrami, grafikoni, druge vizualne prezentacije

i modeli). Poglavlje *Građansko rasuđivanje na internetu* opisuje razvoj potrebnih vještina uz savjete za kritičko i kvalitetno vrednovanje mrežnih izvora i vijesti, uz promišljanja i aktivnosti vezane uz vrednovanje mrežnih izvora i borbu protiv lažnih vijesti. Zadnje poglavlje ove tematske cjeline posvećeno je citiranju internetskih izvora, autorskom pravu i pravednom korištenju materijala, a objašnjavaju se i pojmovi kao što su javna domena te zajedničko kreativno dobro.

Treća tematska cjelina pod nazivom *Primjena informacija* sadrži smjernice kako informacije s interneta transformirati u znanja i vještine potrebne za stvaranje i razmjenjivanje sadržaja, a daje i smjernice za uporabu primarnih izvora u razredu, poput neobrađenih povijesnih materijala (pisma, dnevnici, fotografije, zvučne snimke itd.). Sljedeće se poglavlje bavi korištenjem tehnologije u nastavi opisujući neke od programa i aplikacija koji potiču digitalnu pismenost uz naglasak na aspekt sigurnosti i osvrt na različite oblike nasilja na internetu. Kao i u prethodnim cjelinama, donosi se niz praktičnih savjeta za različite oblike objavljivanja na internetu (podcasti, sadržaji na društvenim mrežama i sl.), uz prijedlog aktivnosti za nastavnike vezane uz istraživanje i primjenu obrazovnih internetskih alata. Završno poglavlje obrađuje projektno učenje uz pomoć tehnologije i donosi različite mogućnosti primjene znanja i vještina stečenih uz pomoć aktivnosti predstavljenih u samom priručniku.

Priručnik po svom formatu i sadržaju ukazuje na temeljito promišljanje konkretnog rada što se očituje u zahtjevnim i praktičnim temama koje obrađuje. Ovisno o potrebama i ciljevima, kroz priručnik je moguće prolaziti na više načina, kao i primijeniti vlastite strategije pretraživanja i korištenja. Kroz priručnik su autorice onima koji poučavaju sugerirale i predstavile izuzetno korisne strategije i ukupno 24 aktivnosti za učenike uz uvrštene materijale za njihovo izvođenje, koje se lako mogu prilagoditi dobi, sposobnostima i porijeklu učenika.

Premda se koncept informacijske pismenosti ubrzano mijenja, ovaj priručnik postavlja kvalitetne temelje te može uvelike koristiti nastavnicima, knjižničarima i svima koji sudjeluju u obrazovnom procesu. Razvoj kritičkog razmišljanja je sve više jedna od bitnijih zadaća današnjeg obrazovanja u svijetu preplavljenom informacijama - istinskim i lažnim, činjenicama i zabludama. Priručnik stoga može poslužiti prvenstveno kao inspiracija za rad s učenicima, ali i vlastito informacijsko opismenjavanje obrazovnih djelatnika kako bi pomogli mladima u njihovom razvoju pismenosti i relevantnih životnih vještina.